

Robert Vannoy, Misingi ya Unabii wa Biblia, Hotuba ya 16
Thamani ya Unabii ya Kuomba Radhi, Utangulizi wa Obadia

X. Thamani ya Unabii ya Kuomba Radhi

Wiki iliyopita nilikupa nambari ya Kirumi X. Natumaini uliweza kuichunguza kwa sababu nilichokusudia kwa kuitoa ilikuwa ni kuokoa muda katika kuipitia. Acha niipitie hii kisha ikiwa una maswali labda tunaweza kuijadili zaidi. Lakini sitasoma kijitabu hicho chote bali nitaangazia mambo machache.

A. Je, unabii wa kibiblia una thamani ya kuomba msamaha?

A. ni, “Je, unabii wa kibiblia una thamani ya kuomba msamaha? Mambo ya kuzingatia awali.” Kihistoria, kuna watu wengi wanaohisi kuna thamani ya kuomba msamaha katika unabii wa utabiri, na kwa hivyo ni kifaa cha kuomba msamaha ambacho kinaweza kutumika kwa ufanisi kubishana kwa ukweli wa Biblia, na kuwepo kwa Mungu ambaye amesema kupitia Maandiko. Kwa sababu unaweza kutazama unabii, uliotolewa karne nyingi zilizopita, na kuona utimilifu katika nyakati za baadaye, na hiyo hutoa kifaa kizuri cha kuomba msamaha kwa kubishana kwa ukweli wa Maandiko na kuwepo kwa Mungu.

1. Aalders: Thamani Ndogo

Kwa hivyo kauli yangu ya kwanza hapo ni kwamba kuna sababu nzuri ya kujibu swali hilo kwa uthibitisho. Je, kuna thamani ya kuomba msamaha? Nadhani ipo. Lakini kuna baadhi ya wainjilisti miongoni mwetu ambao wangejibu vibaya. Sasa, unapotoka nje ya ulimwengu wa injili kuna wasomi wengi wakosoaji ambao wanasema hakuna thamani yoyote. Ninatumia kwa madhumuni ya mfano, msomi wa Kiholanzi GC Aalders, profesa wa Agano la Kale katika Chuo Kikuu cha Amsterdam ambapo nilifanya kazi yangu. Juzuu aliyoandika, unaweza kuiona chini yake katika aya ya pili inaitwa *Nabii wa Uongo katika Israeli*. Anajadili katika kitabu hicho suala hili la thamani ya kuomba msamaha. Anabainisha

mambo chanya kama vile matumizi ya utimilifu wa unabii kwa njia chanya na mambo hayo chanya yamehesabiwa 1-5 kwenye ukurasa wa 1 wa muhtasari wako. Sitayapitia yote, lakini endelea hadi ukurasa wa 2 Aalders ana pingamizi kubwa la kupendekeza utimilifu wa unabii kama kigezo cha kuonyesha ukweli wa Maandiko. Kwa maoni yake, unapoangalia pingamizi hizo, pingamizi hizo zinaonyesha kwamba thamani ya kuomba msamaha kwa hoja si kubwa kama unavyoweza kufikiria mwanzoni. Kisha kinachofuata ni orodha ya pingamizi zake. Kuna tatu kati ya hizo.

a. Migogoro kuhusu Utimilifu

Ya kwanza ni "Migogoro kuhusu utimilifu." Anamnukuu kwa mfano Abraham Keunen katika kitabu chake *The Prophets and Prophecy in Israel*, na inatoa orodha ya unabii ambao haujatimizwa. Anasema Keunen amegeuza hoja ya kuomba msamaha na kwa msingi wa unabii ambao haujatimizwa na amepinga unabii uliotimizwa.

b. Migogoro kuhusu Tarehe na Mambo Yanayohusika

Pili, "Migogoro kuhusu tarehe na mambo ya kibinafsi katika kutathmini uhusiano kati ya unabii na utimilifu wake." Kwa maneno mengine, unaingia katika mabishano na Danieli na sehemu ya pili ya Isaya. Je, Danieli ina tarehe katika wakati unaodaiwa kuwa ni au ni mtu asiyejulikana anayeandika karibu 165 KK wakati Antiochus Epifane alikuwa tayari ametokea?

Anamnukuu mtu anayeitwa Davidson ambaye anasema kwamba ikiwa hoja ya utimilifu itakuwa na thamani ya ushahidi, lazima ifuate masharti yafuatayo, "Kwanza *tangazo linalojulikana* lazima liwe kabla ya tukio. Pili, lazima kuwe na *utimilifu wake ulio wazi* na unaoeleweka. Mwishowe, *asili ya tukio lenyewe* ikiwa, wakati utabiri wake ulipotolewa, lilikuwa *mbali* na mtazamo wa mwanadamu, na lilikuwa kama haliwezi kutabiriwa na *juhudi yoyote inayodhaniwa ya sababu*, au *kuamuliwa* kwa kanuni za *hesabu* zinazotokana na

uwezekano au uzoefu ." Sasa katika kauli hiyo maneno yote hayo yaliyoandikwa kwa mlazo ndiyo ambayo Aalders angeyaita hukumu za chini . Mambo kama tangazo linalojulikana, asili ya tukio hilo haliwezi kutabiriwa kwa juhudi ya sababu, haliwezi kuonekana au kutolewa kwa punguzo. Kisha Aalders anasema kwamba kuhusiana na hukumu hizo za chini, ni wazi kwamba watu watatofautiana katika hitimisho zao ili ukweli halisi wa kushawishi usiweze kupatikana kamwe. Lakini kisha unaona anachofanya, anageuza hilo na kusema kwamba kinyume chake pia ni kweli, ili hakuna uthibitisho wa kushawishi dhidi ya asili ya kimungu ya unabii unaoweza kufanywa kwa kutotimizwa kwake kama Keunen anavyojaribu. Kwa maneno mengine, jambo zima linaweza kuanguka kwa sababu limeamuliwa kibinafsi. Kwa hivyo hiyo ndiyo pingamizi lake la pili.

c. Lugha ya Ishara Hubatilisha Thamani ya Kuomba Radhi

La tatu ni "lugha ya mfano hubatilisha thamani ya kuomba msamaha." Ninaweza kusema tangu mwanzo kwamba Aalders ni mtu wa milenia. Ana mwelekeo wa kuchukua unabii wa ufalme wa Agano la Kale kwa ajili ya Kristo kwa maana ya kiroho au ya mfano na kuutumia kwa kanisa. Kwa hivyo mistari kadhaa chini katika aya hiyo chini ya thamani ya mfano na kuomba msamaha anasema kwamba hii inaleta ugumu fulani wa kushawishi unabii na utimilifu kama chombo cha kuomba msamaha. Aalders anasema kwamba mbinu halisi ya wanaume kama Keith haitoi haki kwa asili ya mfano ya unabii mwingi. Ni mtazamo wa Aalders kwamba unabii mara nyingi huzungumzia Yerusalemu, Sayuni, na hekalu ili kuonyesha uhalisia wa kiroho wa agano jipya.

Chukua kifungu cha Isaya 2, "Kila mtu atakuja kwenye mlima wa Bwana, utakuwa juu na kuinuliwa." Huo ndio ujio wa Kanisa! Ashuru na Babeli zinawakilisha mwelekeo wa dhambi na uharibifu. Hazungumzii mfululizo wa Babeli, bali maadui wa ufalme wa Mungu, kwa maana ya kiroho. Anaongeza kwamba haoni jinsi, angalia hili, "mtu anayetumia njia halisi zaidi ya tafsiri kama Keith, anavyoweza kujiweka huru kutokana na kosa la Chiliast."

Je, unajua kosa la kiliast ni nini? Chiliast ni elfu! Ni eskatologia ya kabla ya milenia, ambapo unachukua unabii huu unaozungumzia utawala wa miaka elfu ujao wa Kristo hapa duniani ambapo panga zitafuliwa kuwa majembe. Kwa hivyo unaona anachosema ni, ikiwa unafanya tafsiri ukichukulia kihalisi, utakuwa mfuasi wa kabla ya milenia. Hilo halifikiriki kwa mtu kama Aalders. Anasema kwamba kama unabii kuhusu Babeli ungetimizwa kihalisi hadi maelezo, mtu hawezi kupendekeza njia tofauti ya utimilifu kwa unabii kuhusu Yerusalemu na Israeli. Mtu anapaswa pia kutarajia utimilifu halisi wa kina wa unabii huu. Kwa hivyo, kulingana na Aalders, ni wazi kwamba rufaa kwa utimilifu halisi wa unabii huwahusisha wanaoomba msamaha katika shida kubwa.

Lakini, na hapa ndipo mambo yote mazuri yanapojitokeza, mtu akiacha njia halisi ya tafsiri na kupendelea utimilifu wa kiroho basi anapoteza silaha yake. Kwa nini? Utimilifu wa kiroho ni vigumu kuwaelezea wale wanaopinga imani ya Kikristo. Kwa maneno mengine, ukitaka kutumia unabii na utimilifu kama chombo cha kuomba msamaha na utautafsiri kwa njia ya mfano, unapunguza nguvu ya hoja ya kuomba msamaha.

d. Uchunguzi: Waaminifu—Watetezi wa Dhana, Watetezi wa Miaka Eflu ya Kwanza - Watetezi wa Ushahidi

Nakumbuka kusoma hili miaka kadhaa iliyopita sasa, na kitu kilinjia lakini sikuwahi kukiweka pamoja hapo awali. Nadhani hii ni kweli, na hiyo ni: Ukiwaangalia wafasiri wa kiinjili, utagundua kuwa wafasiri wa amillennia kwa kawaida huwa ni watangulizi katika waomba msamaha. Waamilenia huwa wanafasiri kwa njia ya mfano na kitamathali zaidi, na kwa kawaida hawatumii unabii na utimilifu kama ushahidi wa ukweli wa Biblia. Ilhali watangulizi katika miaka ya milenia, ambao huwa wanafasiri kihalisi zaidi, kwa ujumla sio watangulizi katika waomba msamaha. Kwa kawaida huwa ni washahidi, na huu ni mmoja wa ushahidi wa ukweli wa Maandiko. Kwa hivyo, huenda usifikiri kuna uhusiano wowote kati ya mifumo ya kuomba msamaha na mifumo ya eskatolojia,

lakini nadhani kuna uhusiano mgumu sana unapoutafakari. Kwa ujumla, wale ambao ni waamini wa amille pia watakuwa watangulizi katika waomba msamaha na wale ambao ni watangulizi katika miaka ya milenia, kwa ujumla, watakuwa washahidi katika waomba msamaha. Nina uhakika kuna tofauti, lakini kwa ujumla inaendana na Aalders, na anaielezea vyema.

e. Hitimisho la Aalders

Angalia kauli hii inayofuata. Kisha Aalders anahitimisha kwamba si utimilifu wa unabii unaoleta usadikisho wa ukweli wa kimungu wa maandiko, lakini kinyume chake—usadikisho wa ukweli wa kimungu wa maandiko husababisha imani katika utimilifu wa unabii. Na bila shaka huko tena, mtazamo wa eskatolojia unalingana sana na mtazamo wa kuomba msamaha. Anasema kwamba uhakika wa ukweli uliofunuliwa wa Mungu hautegemei ushahidi wowote wa nje, bali ni katika wenyewe. Mungu hawalazimishi watu kuamini. Pia ni mapenzi yake kwamba utimilifu wa unabii haupaswi kusimama nje ya shaka yoyote kama kitu kisichopingika bali kwamba unapaswa kutoa uhakika tu ambao mwamini anaweza kupata ndani yake uungwaji mkono wa imani yake. Kwa maneno mengine, mtu ambaye amekuja kwenye imani na kuamini, na kisha anaangalia unabii, anaweza kupata usaidizi wa imani yake, lakini mtu ambaye hajaja kwenye imani sasa anaweza kutazama na kupata thamani ndogo au kutopata thamani yoyote ndani yake.

Anasema kwamba kwa yule anayetambua Biblia kama neno la Mungu, utimilifu wa unabii ni wazi kama mchana na kwa hivyo unaweza kutumika kuthibitisha imani yake. Hilo hakika ni halali. Swali langu ninalopenda zaidi ni: je, lina jukumu fulani kwa asiyeamini, kumletea nafasi ya kuwa wazi, kusikiliza Biblia? Kwa hivyo anasema kwamba utimilifu wa unabii si bila thamani kwa maana ya pili, lakini kwa yule ambaye haamini Maandiko, hayasemi waziwazi kiasi kwamba analazimika kuona asili ya kimungu ya Maandiko.

Aalders anasema kwa hivyo inategemea kile anachokiita kanuni ya ndani, ambayo ndiyo kiini cha msimamo wake—mtu anaamini Maandiko kuwa neno la Mungu au mtu haamini Maandiko kuwa neno la Mungu. Imani hii ni tunda la utendaji kazi wa Roho Mtakatifu. Msingi wa mwisho wa uhakika wa ukweli wa Kikristo unapaswa kutafutwa katika ushuhuda wa Roho Mtakatifu.

Kwa hivyo hitimisho lake ni kwamba wanaoomba msamaha ni bora wasijihusishe na kutafuta ushahidi wa kweli kwa ajili ya ukweli wa Maandiko, bali wanapaswa kurudi kwenye mtazamo huu wa kibinafsi na kisha kuonyesha kwamba mtazamo wa ulimwengu usio wa Kikristo, licha ya hoja kinyume chake, pia hauwezi kujihesabia haki kwa msingi wowote wa ushahidi, na una mwanzo wake katika mtazamo wa kibinafsi kama vile msimamo wa Kikristo. Kwa hivyo, huo ndio msingi wa mtazamo wake kuhusu "thamani ya kuomba msamaha ya unabii." Kwa mtazamo wake, unaamini Biblia na maandiko au huamini! Na iwe unaamini au huamini kwamba Biblia ni neno la Mungu, ni kazi ya Roho Mtakatifu! Ni ya kibinafsi. Lakini kisha unageuza hilo na kuwaambia wale ambao si waumini kwamba msimamo wao pia ni wa kibinafsi. Sasa nadhani kwamba kwa kuwa unakutana na tofauti kati ya mbinu za kudhani na za ushahidi za kuomba msamaha ambazo ni mada nyingine kubwa.

4. Maoni ya Machen Nina aya hapo kutoka kwa JG Machen kutoka kwa chapisho la "Ukristo na Utamaduni". Maelezo yanapatikana katika bibliografia yako. Unaona kauli iliyopigwa mstari chini ya ukurasa kutoka kwa Machen. Anasema, "Itakuwa kosa kubwa kudhani kwamba watu wote wamejiandaa vyema kupokea injili. Ni kweli kwamba suala muhimu basi ni nguvu ya Mungu ya kuzaliwa upya." Ni kazi ya Roho Mtakatifu inayowaleta watu kwenye ujuzi wa Kristo. Anasema, "Hilo linaweza kushinda ukosefu wote wa maandalizi, na kutokuwepo kwake, hufanya hata maandalizi bora kuwa bure." Na hapa kuna kauli iliyopigwa mstari, "Lakini, kwa kweli, Mungu kwa kawaida hutumia nguvu hiyo kuhusiana na hali fulani za awali za akili ya mwanadamu, na inapaswa kuwa yetu

kuunda kwa kadiri tuwezavyo, kwa msaada wa Mungu, hali hizo nzuri za kupokea injili... Simaanishi kwamba kuondolewa kwa pingamizi za kiakili kutamfanya mtu kuwa Mkristo. Hapana, uongofu haukufanywa kamwe kwa hoja tu. Mabadiliko ya moyo pia ni muhimu. Na hilo linaweza kufanywa tu kwa kutumia nguvu ya Mungu mara moja."

Lakini angalia kauli inayofuata, "Lakini kwa sababu kazi ya kiakili haitoshi, haifuati, kama inavyodhaniwa mara nyingi, kwamba si lazima. Mungu anaweza, ni kweli, kushinda vikwazo vyote vya kiakili kwa kutumia nguvu zake za kuzaliwa upya mara moja. Wakati mwingine hufanya hivyo. Lakini hufanya hivyo mara chache sana. Kawaida Yeye hutumia nguvu zake kuhusiana na hali fulani za akili ya mwanadamu." Akili huangalia, na kutathmini, madai yoyote yanayotolewa kwa ukweli wa Biblia, na ukweli wa Injili. "Kwa kawaida hawaleti katika Ufalme, bila maandalizi kabisa, wale ambao akili na mawazo yao yanatawaliwa kabisa na mawazo ambayo hufanya kukubalika kwa injili kuwa jambo lisilowezekana kimantiki."

Mara nyingi Francis Schaeffer angewazungumzia watu kama wainjilisti wa kabla ya kuhubiri na anamaanisha kushughulikia maswali, kujaribu kujibu pingamizi la kusikiliza Maandiko, au ujumbe wa Injili. Nadhani ndivyo Machen anavyozungumzia hapa.

Niliorodhesha insha nyingine iliyoandikwa na Machen iliyo katika marejeo yako kurasa 32-33. Anasema baadhi ya mambo yaleyale katika mjadala huo. Hebu tuangalie aya chache kati ya hizi. Machen anasema, "Mtu anamsikia mhubiri wa kweli wa injili. Mhubiri anazungumza kwa mamlaka ya kitabu kilicho wazi pale kwenye mimbari. Maneno ya kitabu hicho yanapoelezwa, mtu anayesikiliza anagundua siri za moyo wake zinafunuliwa. Ni kama vazi lilikuwa limevuliwa. Mtu huyo ghafla anajiona kama Mungu anavyomwona. Ghafla anajiona kwamba yeye ni mwenye dhambi chini ya ghadhabu na laana ya haki ya Mungu. Kisha kutoka kwa kitabu hicho hicho cha ajabu kuna sehemu nyingine ya mamlaka ya ukuu. Mhubiri, anapofafanua kitabu, anaonekana kuwa balozi wa mfalme,

mjumbe wa Mungu aliye hai. Mtu anayesikia hahitaji kutafakari zaidi, hakuna hoja zaidi. Roho Mtakatifu amefungua milango ya moyo wake. ‘Kitabu hicho ni neno la Mungu aliye hai,’ anasema; ‘Mungu amenipata , nimesikia sauti yake, mimi ni wake milele. ’ ”

Kisha Machen anasema, “Ndiyo, ni hivi wakati mwingine, na si kwa hoja iliyo wazi, kwamba mtu anashawishika kwamba Biblia ni neno la Mungu.” Lakini kisha unaona anarudia alichosema katika nukuu nyingine, “Lakini hiyo ina maana kwamba hoja hiyo si lazima...Ninaweza kushawishika kwa roho yangu yote kwamba Biblia ni neno la Mungu; lakini ikiwa jirani yangu atapendekeza mambo hayo ili kuonyesha kwamba imejaa makosa, siwezi kuwa tofauti na mambo hayo. Kwa kweli naweza kumwambia ‘mambo yako ni mabaya, na kwa sababu ni makosa naweza kwa dhamiri njema kushikilia imani yangu.’ Au naweza kumwambia, ‘Unachosema ni kweli vya kutosha lakini hakihusiani na swali kama Biblia ni neno la Mungu.’ Lakini sioni jinsi ninavyoweza kumwambia, ‘Mambo yako yanaweza kuwa kinyume na imani yangu kwamba Biblia ni neno la Mungu, lakini sina nia nayo; endelea kuyashikilia ikiwa unataka kufanya hivyo, lakini tafadhali kubaliana nami pia katika kushikilia kwamba Biblia ni neno la Mungu.’” Ni hali halisi sana. Anasema, “Hapana, siwezi kusema hivyo.” Mtazamo huo wa mwisho hakika ni wa kipuuzi kabisa. Mambo mawili yanayokinzana hayawezi kuwa kweli. Hatuwezi kuendelea kushikilia Biblia kama neno la Mungu na wakati huo huo kukubali ukweli wa mambo ambayo ni kinyume na imani yetu.

Ninaamini kwa roho yangu yote, kwa maneno mengine, katika ulazima wa kuomba msamaha kwa Wakristo, ulazima wa utetezi wenye mantiki wa imani ya Kikristo, na hasa utetezi wenye mantiki wa imani ya Kikristo kwamba Biblia ni neno la Mungu.”

Kisha anasema, alikuwa kwenye mkutano wa wanafunzi ambapo mbinu za uinjilisti zilikuwa zikijadiliwa. Anasema mtu alisimama na kusema (katikati ya aya inayofuata), "Haumwezi kumleta mtu kwa Kristo hadi uache kubishana naye." Labda umesikia hilo hapo awali. Anasema, "Unajua marafiki zangu, aliposema

kwamba sikuvutiwa hata kidogo. Bila shaka mtu hakupata kamwe kwa Kristo kwa hoja *tu* . Hilo ni wazi kabisa. Lazima kuwe na kazi ya ajabu ya Roho wa Mungu katika kuzaliwa upya. Bila hiyo, hoja hizo zote hazina maana kabisa. Lakini kwa sababu hoja hazitoshi, haimaanishi kwamba hazihitajiki. Kile ambacho Roho Mtakatifu hufanya katika kuzaliwa upya, si kumfanya mtu kuwa Mkristo bila kujali ushahidi, lakini kinyume chake ni kuondoa ukungu machoni pake na kumwezesha kuhudhuria ushahidi.

Kwa hivyo naamini katika utetezi wenye mantiki wa msukumo wa Biblia. Wakati mwingine ni muhimu mara moja katika kumleta mtu kwa Kristo... Lakini matumizi yake makuu ni ya aina tofauti kidogo. Matumizi yake makuu ni katika kuwawezesha Wakristo kujibu maswali halali, si kwa wapinzani hodari wa Ukristo, bali kwa watu wanaotafuta ukweli na wanaosumbuliwa na sauti za uadui zinazosikika kila upande.” Kwa hivyo, kuna maoni hayo kutoka kwa Machen.

5. Imani na Sababu – 1 Petro 3:15 – Mtakatifu Augustine Maoni yangu yanayofuata kuhusu kijitabu hicho ni kwamba ni kazi ya Roho Mtakatifu kufungua moyo. Ni jukumu letu kuwasilisha ushahidi. Inaonekana kwangu kuna mahali pa kutafakari na kutetea Injili. 1 Petro 3:15 inasema kwamba ni jukumu letu kutoa sababu za imani iliyo ndani yetu.

Kuna makala nyingine mbili zilizorejelewa katika aya inayofuata. Kwanza, AJ Neuhaus, “Kwa Nini Tunaweza Kuelewana,” katika *First Things* . Nenda kwenye ukurasa wa 33 wa nukuu zako. Anazungumzia katika makala hii kuhusu miunganisho kati ya imani na sababu. Na anasema, “Katika kufikiria miunganisho kati ya imani, sababu na mazungumzo, Mtakatifu Augustine ni muhimu sana. Inawezekana kupata vipande, hasa kutoka kwa maandishi yake ya ibada na ya homilia, ambavyo vinaweza kutumika kuonyesha kwamba Augustine ni mwaminifu, mtu anayetoa sadaka sababu kwa imani.” Unajua, kwangu mimi inaonekana kama huyo ni mtu anayeshikilia msimamo wa Aalders anaposema kwamba yote ni kanuni ya ndani. Ama tunaamini au hatuamini. Ushahidi hauna

uhusiano wowote nayo. Huo ni uaminifu. “Unaweza kutumika kupendekeza kwamba Augustine ni mwaminifu, mtu anayetoa sadaka sababu kwa imani. Lakini hiyo itakuwa kutokuelewana sana.” Mara nyingi unaona hilo. Aliamini ili kujua.

"Augustine alizungumzia kwa ustadi mkubwa kwa nini imani ina mantiki na kwa nini sababu bila imani haijakamilika. Kwa mfano, kuna insha inayovutia sana, *Umuhimu wa Kuamini* . Kichwa chenyewe kinaonyesha dhana ya Augustine kwamba Wakristo na wasio Wakristo wanaweza kufikiria pamoja kile ambacho kingekuwa muhimu kwa kuelewa ukweli. Augustine anatoa hoja kwamba imani ni muhimu kwa uelewa. Anamweleza kwa undani mzungumzaji wake asiyeamini kesi inayofaa kwa kuamini. Ni wazi kwamba Augustine na mzungumzaji wake ambao walishiriki kawaida ya kwanza ... kwamba imani ni muhimu kwa uelewa - katika maisha ya kila siku, katika sayansi, katika urafiki na katika mambo ya kidini na kwa nini imani ni muhimu kwani yenyewe inaweza kueleweka kimantiki. 'Elewa neno langu ili uamini,' anasema Augustine, "lakini amini neno la Mungu ili uelewe.' Kama Eptham Gillson anavyoandika ... '[Katika Augustine] uwezekano wa imani unategemea sababu ... kwa sababu sababu pekee ndiyo inayoweza kuamini.'

Tena, 'Mafundisho ya Augustine kuhusu uhusiano kati ya sababu na imani yanajumuisha hatua tatu: maandalizi ya imani kwa sababu, tendo la Imani, kuelewa yaliyomo katika imani.' Lakini Augustine mwenyewe alisema vyema, 'Hakuna mtu anayeamini chochote isipokuwa kwanza alifikiri kinaaminika.' Kila kitu kinachoaminiwa kinapaswa kuaminiwa baada ya mawazo kutangulia. Sio kila mtu anayefikiri anaamini, kwani wengi hufikiri ili wasiamini; lakini kila mtu anayeamini hufikiri.'

Augustine alikuwa mpinzani mkubwa wa kile ambacho baadaye kingeitwa imani ya kifikra. Madai kwamba imani ni ya kiholela kabisa—kwamba haiungwi mkono na na haiwezi kuvutia maoni ya *msingi* kuhusu kile kinachofaa—hayapati uungwaji mkono wowote katika Augustine, au kwa jambo hilo katika mkondo mkuu wa Mapokeo Makuu ya mawazo ya Kikristo.”

6. Kihistoria Amerstadam – ya kudhaniwa; Princeton – Wanaohibitisha

Kwa hivyo, kuna aya hiyo ndogo ya pili kutoka kwa makala ya Neuhaus. Na kisha makala inayofuata iliyotajwa kwenye muhtasari wako ni makala ndefu iliyoandikwa na Donald Fuller na Richard Gardiner yenye kichwa cha habari, "Theolojia Iliyorekebishwa huko Princeton na Amsterdam Mwishoni mwa Karne ya Kumi na Tisa: Tathmini ya Upya." Ilichapishwa katika Seminari ya Theolojia ya Covenant mnamo 1995. Nadhani hiyo inasaidia sana kuelezea hali ya shule za mawazo zilizozalishwa katika maeneo kama Princeton mwanzoni mwa miaka ya 1900. Kulikuwa na kipindi ambapo shule ya mawazo iliyozalishwa katika Chuo Kikuu cha Amsterdam ilikuwa ya watetezi wa awali wa msamaha na shule ya mawazo ya Princeton ilikuwa ya watetezi wa ushahidi, kuhusu watetezi wa msamaha.

Ni makala ndefu sana. Utaona nimenukuu kiasi kikubwa kuanzia ukurasa wa 34 katika nukuu zako hadi ukurasa wa 37. Sitaki kuchukua muda kupitia hilo, lakini nakuhimiza uisome. Nadhani utaona inazidi kuwa ngumu, lakini nadhani utapata msaada katika kutatua masuala haya.

Geuka tu ukurasa wa 37 na tutaangalia aya 2 za mwisho ambapo Fuller na Gardiner wanasema, "Warfield na wanatheolojia wa zamani wa Princeton waliamini kwamba akili na imani *vilishirikiana* ili kutoa ujuzi wa Mungu unaoendana na ufahamu *wa kweli* wa mwanadamu, hata kama maarifa hayakuwa kamili. Wazo hili *linaloendana* la imani na akili limejikita katika Ugustini," kama Neuhaus alivyokuwa akisema, "linapingana sana na mtazamo chanya wa karne ya kumi na tisa," - aina ya mawazo ya mwangaza - na "inamaanisha kwamba kuzungumza kuhusu Mungu kwa wasiozaliwa upya ni muhimu sana. Maono ya Warfield ya ushiriki wa Kikristo na mitazamo ya kiakili ya kidunia, kwa hivyo, ni tofauti kabisa na mwelekeo wa Kuyper wa kurudi nyuma." Ilikuwa ni kurudi nyuma kwa msimamo huo wa kibinafsi, kanuni ya ndani. "Warfield anaandika, 'Basi, tukuze mtazamo wa ujasiri kama ule ulio kinyume na uchunguzi wa siku

hizi. Hakuna anayepaswa kuwa na bidii zaidi kuliko sisi. Hakuna anayepaswa kuwa mwepesi zaidi wa kutambua ukweli katika kila nyanja, mkarimu zaidi kuupokea, mwaminifu zaidi kuufuata popote unapoelekea. Sio kwa Wakristo kuwa vuguvugu kuhusu uchunguzi na uvumbuzi wa wakati huo. Lakini ni kwa ajili yetu sisi kama Wakristo kusukuma uchunguzi kwa kadiri ya uwezo wetu wote, kuwa viongozi katika kila sayansi, kusimama katika mshipa wa ukosoaji, kuwa wa kwanza kukamata katika kila nyanja ukweli wa imani katika mkombozi wetu. Laana ya kanisa imekuwa kutojali kwake ukweli ... hana cha kuogopa kutokana na ukweli; lakini ana kila kitu cha kuogopa, na tayari ameteseka karibu kila kitu, kutokana na ujinga. Ukweli wote ni wetu kama wafuasi wa Kristo, Ukweli; hatimaye tuingie katika urithi wetu wenyewe." Kwa hivyo, hayo ni baadhi ya maoni kuhusu swali hili kubwa, "Je, kuna thamani ya kuomba msamaha kwa utimilifu wa unabii?" Hayo ni baadhi ya misimamo ambayo imechukuliwa.

B. Madai ya Ufunuo ya Biblia

B. kwenye ukurasa wa 5 kuna kichwa cha habari, "Madai ya ufunuo wa Biblia." Biblia inajionyesha kama Neno la Mungu, si tu kama matokeo ya mawazo au tafakari ya mwanadamu. Sehemu kubwa ya Biblia inajihusisha na historia ya mwanadamu, na katika sehemu zake za unabii Biblia inadai kuchora mistari mipana ya historia ya siku zijazo ambayo imedhamiriwa na mapenzi ya Mungu anayezungumza kupitia hiyo. Dai hili la kipekee linahitaji, na hakika liko wazi kwa, uthibitisho na majaribio. Ikiwa mtu anaamini Biblia au la, kauli zake za kihistoria (zote za utabiri na zisizo za utabiri) ni kitu ambacho kwa kiasi kikubwa kinaweza kuwasilishwa kwa ajili ya uthibitisho. Biblia inaonyesha kwamba mpango wake mwingi uliofunuliwa wa historia tayari umetimizwa katika historia ya Israeli na katika kuonekana kwa Yesu Kristo. Ni hoja yetu kwamba katika uhusiano kati ya unabii na utimilifu, hasa katika ule kati ya Agano la Kale na katika Kristo, kuna kupatikana muundo wa unabii/utimilifu unaoonekana wazi au

unaotambulika. Uwepo wa muundo huu wa unabii/utimilifu unaonyesha kuwepo na ukweli wa Mungu ambaye amesema katika ufunuo wa kibiblia.

Muundo huu wa unabii/utimilifu hauainishwi na kile kinachoweza kuitwa sifa ya kidini au ya kimantiki. Sio kitu cha kibinafsi au cha ndani. Badala yake, ni kitu kinachovunja ubinafsi wa kidini kwa asili yake, kwa sababu kinasimama kama kitu kinachotambulika kinachoelekeza kwenye uhalisia na ukweli wa Mungu wa ufunuo wa kibiblia mbali na umuhimu wa kujitolea kidini kwa Mungu huyo. Kwa maneno mengine, unaweza kuangalia unabii na kuangalia historia ili kuona kama ulitimizwa, na hilo ni jambo ambalo linaweza kuwasilishwa kwa uthibitisho; hilo ni jambo lililo nje ya nafsi yako.

Katika Agano la Kale na Agano Jipya tunaona uthibitisho wa uwepo wa Mungu unategemea hasa ishara zinazotambulika wazi na mshikamano wa unabii na utimilifu. Kwa maneno mengine, ukichukua Biblia yenyewe, Mungu anajitambulishaje? Fikiria matukio ya Kutoka na upitie mapigo ambapo kauli hiyo ni wazi. "Mambo haya yanafanyika ili upate kujua ya kuwa mimi ndimi Yahweh." Unaweza kuyaona. Unaweza kuona kwamba Musa anazungumza mapema na kisha hutokea. Hiyo pia ni kweli katika Yohana ambapo jambo hilo hutokea kwa kuvuka Mto Yordani na kutekwa kwa Yeriko. Kwa hivyo, kuonyesha uwepo wa Mungu unategemea hasa ishara zinazotambulika, na mshikamano wa unabii na utimilifu. Ingawa hii ni kweli kwamba utambuzi wa kiakili wa "uwepo" wa Mungu si imani kwa maana ya kuwepo tu kwa sababu imani inawezekana kwa kazi ya Roho Mtakatifu kukuza uhusiano kati ya mwanadamu na Mungu. Hata hivyo, ni matokeo na sharti la imani ya kweli. Imani ya kweli ni mwikio wa kile ambacho Mungu ameonyesha katika historia, katika nguvu na kuwepo kwake. Katika haya yote ni muhimu kukumbuka kwamba kuna ufunuo wa kweli uliopo. Ufunuo huu wa kweli upo mbali na mwikio wa imani unaofanywa ndani ya mtu binafsi unaotolewa na Roho Mtakatifu wakati mtu huyo anapojisalimisha kwa Mungu wa ufunuo wa kibiblia. Tofauti hii inaweza kuitwa ufunuo wa ndani na ufunuo wa nje. Ili kuepuka kutoelewana, ni lazima tueleze wazi kwamba unabii

wa kweli upo na unatambuliwa na tabia inayotambulika, ufunuo wa nje.

Inaonekana kwangu kwamba hicho ndicho watu kama Aalders wanakosa. Wanazungumzia kuhusu kanuni hiyo ya ndani. Sawa. Ndiyo, kuna kanuni hiyo ya ndani lakini hiyo ni Roho Mtakatifu anayetufanya tuwe wapya ndani yetu na kufungua akili. Hakuna mtu atakayepata ujuzi wa ukweli bila hiyo. Lakini hiyo haimaanishi kwamba hakuna msingi wa nje au ufunuo wa nje—kitu ambacho kipo nje ambacho kinathibitisha kwamba Mungu ndiye anayedai kuwa. Hiyo ndiyo njia ambayo Mungu alijitambulisha kupitia Maandiko, ishara na maajabu, na unabii/utimilifu.

C. Unabii na Utimilifu

Kwa hivyo hilo linatuleta kwenye C., "Unabii na utimilifu." Katika Agano la Kale tunakabiliwa na aina ya kipekee na ya kushangaza ya ufunuo wa kimungu. Ufunuo huu unahusisha vipengele vinavyotosha kuonyesha kwa njia yenye lengo na inayotambulika uhalisia wa Mungu wa Israeli. Ni pamoja na:

1. Mungu hufanya uwepo na nguvu zake zitambulike miongoni mwa mashahidi wengi kwa njia nyingi, ikiwa ni pamoja na ishara, maajabu, na theophanies. Hilo ni jambo lililopo. Linaweza na limeonekana na mashahidi wengi.
2. Mungu hufunua mpango wa historia ya wakati ujao kupitia wasemaji wake manabii.
3. Mpango huu wa historia ya siku zijazo unatekelezwa kama ulivyotangazwa na kutabiriwa na manabii.

Kumbuka kwamba katika sehemu ya kwanza—ishara, maajabu na theofani—ni uwasilishaji unaoonekana wa kitu ambacho Yahweh anadai kujifunua. Sehemu mbili za pili zinakusudiwa kuthibitisha ushahidi wa dai hilo, yaani, unabii na utimilifu, mpango na utekelezaji.

Hapa inaweza kusemwa kwamba Agano la Kale linajitofautisha na "ufunuo mwingine wote wa kidini" kwa kutokuza imani kwa msingi tu wa kile ambacho watu fulani wanadai wamepokea kwa ufunuo wa kimungu. Mtu yeyote anaweza

kwenda huko na kusema Mungu amesema nami. Hivyo ndivyo Muhammad alivyofanya. Mtu yeyote anaweza kufanya hivyo. Lakini sio kukuza imani kwa msingi wa kile ambacho watu walidai wamepokea kwa ufunuo wa kimungu. Badala yake, imani imejengwa katika ufunuo unaohusiana na ishara za nje na mwendelezo wa historia kulingana na mpango uliotangazwa hapo awali. Katika muhtasari nilitoa mifano kadhaa ya kibiblia ya hilo.

Sasa nataka kutofautisha hapa. Ishara na maajabu hayo hufanya kazi ya uthibitisho wa uwepo na nguvu ya Mungu kwa watu walioyaona wakati huo. Hatupo tena. Tunachoweza kufanya ni kusoma ripoti za kile Mungu alichofanya wakati huo na jinsi alivyojifunua kwa watu wake, wakati wa kutoka hadi wakati wa ushindi au ujio wa kwanza wa Kristo.

Katika aya inayofuata hapo, nataja Agano la Kale halitoi hoja za kizushi au za kimetafizikia kwa kuwepo kwa Mungu. Hiyo si njia ambayo Mungu anaonyesha kuwepo kwake.

1. Uthibitishaji wa Manabii Kujitambulisha Aya inayofuata. Ishara ambazo Mungu alitoa ili kuthibitisha maneno ya manabii na kufanya uwepo wake uonekane kwa watu wake zilitumikia kusudi la moja kwa moja na la moja kwa moja la kuthibitisha kuhusiana na maendeleo ya kihistoria ya ufunuo na ukombozi. Kwa kukamilika kwa ufunuo hatupaswi kutafuta mwendelezo wa ishara kama hizo. Tumezungumzia hilo hapo awali kuhusiana na dhana ya Vos kuhusu maendeleo ya ufunuo na ukombozi. Ufunuo una upande huo wa lengo pamoja na upande wa kibinafsi. Ufunuo kwa kweli ni tafsiri ya ukombozi na ufunuo huambatana nao. Lakini ukombozi unapofikia kilele chake katika Kristo, basi ufunuo huacha kuwepo. Lakini hilo ni suala jingine. Hatutafuti mwendelezo wa ishara kama hizo. Kwa hivyo, ishara hazichezi *kusudi lile lile la kuthibitisha* kwetu leo kama zilivyofanya kwa wale ambao ishara hizo zilipewa awali. Hata hivyo, uhusiano kati ya unabii na utimilifu ni wa aina yake kiasi kwamba *thamani yake* kama ushahidi wa kuwepo na ukweli wa Mungu wa ufunuo wa kibiblia

unaendelea kufanya kazi kwa njia ya moja kwa moja, hata miongoni mwa vizazi vinavyofuata. Kwa maneno mengine, ishara na maajabu hufanya kazi katika wakati ambao zilitolewa. Sasa tunasoma ripoti zake. Unabii na utimilifu unaendelea kufanya kazi hata kwa vizazi vinavyofuata kwa sababu vizazi hivi vinaweza kuangalia muundo huo wa unabii/utimilifu. Ikiwa unaweza kuthibitisha kwamba unabii ulitolewa katika wakati na wakati fulani na haukutimizwa hadi karne nyingi baadaye. Kuna mifano mingi ya aina hizi za unabii—hapo una kitu ambacho nadhani kina thamani ya kuomba msamaha.

2. Bloom, Gaugh, na Newman: Muujiza Inayoweza Kujaribiwa

JA Bloom na HG Gaugh na RC Newman, ambaye alikuwa profesa wa Agano Jipya hapa kwa miaka mingi, wanasema kwamba unabii uliotimizwa ni aina ya muujiza unaoweza kufikiwa, muujiza unaoweza kujaribiwa badala ya muujiza ulioripotiwa. Unaona tofauti hapo? Wanasema kwamba kwa kuwa unabii uliotimizwa ni aina ya muujiza unaoweza kufikiwa, muujiza unaoweza kujaribiwa badala ya muujiza ulioripotiwa, tabia hii ya unabii hutumika kukwepa ugumu wa muujiza ulioripotiwa kama vile uchunguzi au tafsiri ya kile kilichotokea. Unabii ni tofauti na uzoefu wa kibinafsi wa muujiza kwa sababu utimilifu wake mara nyingi unaweza kujaribiwa na mtu yeyote anayependezwa, iwe mtu huyo ana huruma kwa mtazamo wa ulimwengu wa Biblia wa imani ya Mungu au la. Mungu wa Israeli, basi, ni mtu anayedai imani kwa msingi wa mambo ambayo watu wameyaona na kuyapitia. Kimantiki au kimantiki, inaweza kusemwa kwamba Agano la Kale linaonyesha kwamba Israeli haingeweza kufanya chochote zaidi ya kuamini kwa sababu ingeweza kujua kutokana na ukweli halisi kwamba Yahweh yuko. Ungewezaje kutofikia hitimisho hilo ikiwa ungekuwa miongoni mwa wale waliotumwa kutoka Misri? Na kwamba hakuna hata moja ya maneno yake yanayomrudia mtupu au mtupu. Israeli wangeweza na walifanya hivyo kwa makusudi kukataa mambo ambayo yalikuwa ni ibada ya sanamu. Bwana aliwapa watu wake mambo mengi yasiyo na makosa, NIV ina uthibitisho "wa kushawishi,"

kutumia maneno ya Matendo 1 ambapo anadai ukweli wa kuwepo kwake na nguvu zake. Katika ushuhuda wetu hatupaswi kufanya chochote kidogo, na tutumie njia ambazo Mungu mwenyewe alitumia kuwaonyesha watu wake kwamba yupo. Hivi ndivyo alivyoleta ukombozi wa watu wake.

Kwa hivyo, inaonekana kwangu katika muktadha huo, kutokana na sifa fulani zilizotajwa katika hitimisho, kwamba unabii na utimilifu ni kitu kinachoweza kuthibitishwa na kupimwa, na ni muundo usio na upendeleo unaosimama nje ya mtu binafsi. Una kazi halali kwa maana ya kuomba msamaha ya kuelekeza kwenye madai ya ukweli ya Biblia na Kristo kama mkombozi wa wanadamu. Sitasoma hitimisho, unaweza kufanya hivyo peke yako. Kwa hivyo hiyo ni nambari ya Kirumi X.

XI. Obadia

Ukurasa wa 6 wa muhtasari wa mihadhara ya darasa lako tunafika kwenye sehemu mpya ya kozi, "Utafiti wa vitabu vya unabii." Kama nilivyokuambia hapo awali, nataka kupitia manabii wadogo wa Hosea, Obadia, Yoeli, na Amosi kwa sehemu iliyobaki ya kozi yetu.

1. Maelezo ya Utangulizi Sehemu ya 1 ni, "Maelezo ya utangulizi." Kwa hivyo kabla ya kwenda kwa Obadia, wacha nitoe maoni ya jumla. Tulizungumzia mapema kuhusu uainishaji wa vitabu vya unabii na katika mila ya Kiyahudi kuna ule wa manabii wa zamani na manabii wa baadaye. Manabii wa zamani wakiwa kile ambacho sisi kawaida leo katika mila yetu ni vitabu vya kihistoria: Yoshua, Waamuzi, Samweli na Wafalme.

Manabii wa mwisho ndio tunaowaita vitabu vya unabii. Wamegawanywa katika makundi mawili. Unafahamu uainishaji huo nina uhakika: Manabii Wakuu na Manabii Wadogo. Maneno makubwa na madogo hayana uhusiano wowote na umuhimu au umuhimu, bali yanahusiana tu na urefu. Manabii Wakuu ndio

wakubwa zaidi: Isaya, Yeremia, Ezekieli na Danieli. Manabii Wadogo ndio 12. Nadhani unapaswa kujua majina yao, sitapitia orodha hiyo.

Lakini nataka kusema kitu kuhusu mpangilio wa orodha ya Manabii Wadogo. Umekuwa ukisoma katika Bullock, kwa kweli umekuwa ukisoma kwa mpangilio tofauti na ule ambao Bullock amewaweka na sababu ya hilo ni kwamba Bullock anaandika tarehe ya baadhi ya manabii ilikuwa tofauti na jinsi ningewaandika tarehe. Kwa mfano, wa kwanza ni Obadia.

2. Mpangilio wa Manabii Wadogo Lakini unafika kwenye swali hilo la kwa nini Manabii Wadogo katika Biblia zetu leo wako katika mpangilio ambao wanaonekana sasa? Unapoangalia katika Biblia yetu ya Kiingereza, na hiyo ni kweli katika Biblia ya Kiebrania pia , katika Manabii Wadogo, una: Hosea, Yoeli, Amosi na Obadia kama wanne wa kwanza, na kisha Yona na Mika. Lakini ukienda Septuagint, 6 za kwanza ziko katika mpangilio huu: Hosea, Amosi, Mika, Yoeli, Obadia, na Yona. Ni mpangilio tofauti kabisa. Mpangilio tunaoufahamu umechukuliwa kutoka kwa Biblia ya Kiebrania na Septuagint ina mpangilio tofauti. Ukiangalia orodha hizo mbili, inaonekana kuna vigezo vichache vinavyoweza kutambulika kwa orodha zote mbili kuhusu mpangilio ambao vitabu hivyo hutokea. Nadhani kinachoonekana ni kwamba Hagai, Zekaria na Malaki ni wa mwisho na wote ni wa baada ya uhamisho. Kwa hivyo inaonekana kama kuna kipengele cha mpangilio wa matukio angalau katika vitabu hivyo vya mwisho. Amosi amewekwa baada ya Hosea kwa mpangilio. Hosea, Amosi Obadia. Lakini Amosi alikuwa kabla ya Hosea. Kwa hivyo una swali hilo, na sidhani kama kuna mtu yeyote aliyewahi kuja na maelezo ya kushawishi kwa mpangilio wa vitabu katika Septuagint au Biblia ya Kiebrania. Lakini nadhani tunapaswa kufahamu hilo.

3. Kujua Manabii Wadogo

Tutajadili masuala ya uchumba na Obadia na Yoeli. Wote wawili ni vigumu sana kuyapata tarehe. Lakini nadhani unaweza kuwagawanya manabii katika vipindi vitatu ikiwa unatumia mataifa ambayo yalikuwa mamlaka makubwa yaliyoathiri historia ya Israeli na Yuda: kipindi cha Ashuru, kipindi cha Babeli Mpya na kipindi cha Uajemi. Huu ndio mpangilio ambao umekuwa ukiufuata katika usomaji wako katika Bullock. Kwa hivyo kipindi cha Ashuru kina manabii tisa, kipindi cha Babeli—Yeremia, Ezeieli, Danieli, Sefania na Habakuki, na kipindi cha Uajemi—Hagai, Zekaria na Malaki. Kwa hivyo maoni hayo ya jumla yanaangalia vitabu vinne vya kwanza kati ya hivyo: Hosea, Yoeli, Amosi na Obadia.

A. Obadia Twende kwa Obadia. Nilikupa kijikaratasi hicho. Utagundua kuwa A. chini ya nambari ya Kirumi II ni, "tarehe na mwandishi wa Obadia." Nadhani tulikuwa tumetaja kwamba Obadia ni mmoja wapo wa vitabu vigumu zaidi kuyapata tarehe. Tofauti kuhusu tarehe hazitegemei mitazamo ya kiliberali au ya kihafidhina na zinaanzia yapata mwaka 840 KK, jambo linalofanya iwe ya mapema zaidi, hadi karibu na uharibifu wa Yerusalemu yapata mwaka 586 KK, na kisha baadhi ya mwisho wa mwaka 450. Kwa hivyo unaweza kuona kwamba kuna hitimisho mbalimbali.

Katika kiini cha swali la tarehe kuna utambuzi wa uporaji wa Yerusalemu unaotajwa katika mistari ya 10 na 11. Ukimgeukia Obadia, ambayo ni kitabu cha sura moja, utagundua, ni unabii dhidi ya Waedomu. Hukumu inatangazwa juu ya Waedomu. Katika mistari ya 10 na 11, Obadia anasema, “Kwa sababu ya udhalimu dhidi ya ndugu yako Yakobo,” (Waedomu ni wazao wa Esau), “utafunikwa na aibu, utaangamizwa milele siku ile uliposimama mbali huku wageni wakichukua mali zake na wageni wakiingia malangoni mwake na kupiga kura kwa ajili ya Yerusalemu. Ulikuwa kama mmoja wao.” Kwa hivyo kuna marejeleo hapa kwa Waedomu wakiwa na aina fulani ya uhusiano na uporaji wa Yerusalemu. Wageni walichukua utajiri, wakapiga kura kwa ajili ya Yerusalemu.

Unaona nasema hapo kwamba kiini ni uporaji wa Yerusalemu na Waedomu katika 10 na 11 na labda hadi 14. Hilo linakuwa suala la tafsiri na lina uhusiano na tarehe hiyo. Je, mistari ya 12-14 inazungumzia aina fulani ya uporaji wa Yerusalemu katika siku zijazo au ni mwendelezo wa mistari ya 10 na 11? Nitarudi kwenye hilo na tutalijadili kwa undani zaidi baadaye. Lakini kwanza, ni misimamo gani ambayo imejadiliwa kwa ajili ya utambuzi wa uporaji wa Yerusalemu uliotajwa katika mistari ya 10 na 11? Nimeorodhesha mitatu kati yake hapa.

1. Uporaji Katika Utawala wa Yehoram wa Yuda na Muungano wa Wafilisti na Waarabu

A. ni, “Utekaji nyara katika utawala wa Yehoram wa Yuda na muungano wa Wafilisti na Waarabu.” Katika 2 Mambo ya Nyakati 21:8 unasoma kwamba wakati wa Yehoram, “Edomu aliasi dhidi ya Yuda, akajiwekea mfalme wake mwenyewe.” Mstari wa 10, “Hadi leo Edomu imekuwa ikiasi dhidi ya Yuda.” Nenda chini hadi mstari wa 16. Ni wakati wa mwisho, wakati wa utawala wa Yehoram, “Bwana aliamsha uadui wa Wafilisti na Waarabu walioishi karibu na Wakushi dhidi ya Yehoram. Walishambulia Yuda, wakaivamia, na kuchukua mali zote walizopata katika jumba la mfalme pamoja na wana na wake. Hakusalia mwana.” Kwa hivyo kuna rekodi zetu kuhusu utekaji nyara wa Yerusalemu unaohusiana na uasi wa Waedomu. Katika 2 Wafalme 8:20 huna marejeleo yoyote kuhusu uasi wa Waedomu dhidi ya Yehoram. Kwa hivyo, inawezekana kwamba Waedomu walishirikiana katika uvamizi huo na kushiriki katika nyara. Huenda hiyo ndiyo iliyochochea hukumu dhidi ya Edomu katika Obadia. Huo ndio mtazamo wa mapema.

2. Uporaji wa Yerusalemu wa Babiloni mnamo 586 KK

Mtazamo wa mwisho ni kwamba katika mistari ya 10 na 11 ya Obadia, unaona marejeleo ya utekaji nyara wa Yerusalemu na Wababeli mwaka wa 586 KK. Uharibifu wa Yerusalemu na Nebukadneza, wengine wanasema, unaungwa

mkono na Ezekieli 35:5 lakini marejeleo hayana uhakika. Ezekieli 35:5 inasema (huu ni unabii ulioelekezwa kwa Edomu, unabii wa hukumu), "Kwa sababu ulikuwa na uadui wa zamani, ukawaokoa Waisraeli wakati wa upanga, wakati wa msiba wao, wakati adhabu yao ilipofikia kilele chake," (ni wazi kwamba wakati wa uharibifu wa Yerusalemu na Babeli unatazamwa), "Kwa hiyo hakika kama niishivyo, asema Bwana Mwenye Enzi Kuu, nakupa damu, nayo itakufuata. Kwa kuwa hukuchukia umwagaji damu, damu itakufuata." Kwa hivyo, nadhani ni wazi kwamba, ndio, Waedomu walishiriki katika utekaji nyara wa Yerusalemu mwaka wa 586, lakini hiyo haimaanishi kwamba hawakufanya hivyo mapema! Kwa sababu Edomu baadaye walichukua msimamo kama huo wakati wa uharibifu wa Yerusalemu haimaanishi kwamba hawakuwa wamefanya kitu kama hicho hapo awali. Pingamizi kuhusu tarehe ya 586 ni kwamba hakuna kutajwa kwa uhamisho wa watu wote, hakuna kutajwa kwa uharibifu wa mji na hekalu, wala hakuna kutajwa kwa Nebukadreza kutoka mstari wa 10, "kwa sababu unyanyasaji dhidi ya ndugu yako utafunikwa na uovu."

Juu ya ukurasa wa 2, tafsiri ya 10-11 na 12-14 kama zenye marejeleo mawili, lazima izingatiwe. Kuna msemu kama huo katika Yeremia 49:1 na uhusiano wake na Obadia 1-6. Baadhi hujaribu kutumia hilo kwa ajili ya kuadilisha tarehe. Kuna madokezo katika lugha kati ya Yeremia 49:1-7 na Obadia 1-6. Swali ni: Ni nabii gani aliye na kipaumbele? Mambo yamegawanywa kuhusu ni lipi la asili au kama yote yanaakisi chanzo cha awali cha unabii fulani usiojulikana. Unaelezeaje kufanana huku katika lugha? Je, Obadia anaakisi lugha ya Yeremia? Au ni kinyume chake, je, Yeremia anaakisi lugha ya Obadia? Inaweza kuwa mojawapo ya hayo. Kwa hivyo sidhani kama hiyo ni njia ya kufikia hitimisho kuhusu kuadilisha tarehe.

3. JB Payne mistari ya 10-11 ya Obadia inazungumzia shambulio dhidi ya Israeli na Shamu wakati wa Ahazi

Lakini pendekezo la tatu linatoka kwa J. Barton Payne ni kwamba mistari ya 10-11 ya Obadia inazungumzia shambulio dhidi ya Israeli na Shamu lililofanywa wakati wa Ahazi na hilo liliambatana na shambulio la wakati mmoja na Waedomu. Hiyo ni 2 Mambo ya Nyakati 28:16-18, ambapo unasoma, "Wakati huo Mfalme Ahazi alimwendea mfalme wa Ashuru kuomba msaada. Waedomu walikuwa wamekuja tena na kushambulia Yuda na kuchukua mateka, huku Wafilisti wakishambulia chini kwenye vilima na kisha wakawapa Yuda. Waliteka na kumiliki [maeneo yake]." Kwa hivyo huo ni uwezekano mwingine, ingawa hakuna marejeleo maalum ya Yerusalemu.

Sasa yafuatayo ni baadhi tu ya majina. Kuna baadhi ya watetezi wa tarehe hiyo baada ya 586 KK, baada ya utekaji nyara wa Yerusalemu na Wababeli, Nebukadreza. RK Harrison anaamini tarehe ya baadaye yapata 450 KK.

Kwa hivyo hilo ndilo swali kuhusu kuchumbiana, na kama nilivyosema swali hili linaibuka zaidi unapoanza kuchunguza kwa undani zaidi mistari ya 10-11 na 12-14 na unachohitimisha ni uhusiano kati yao. Nataka kuahirisha mjadala huo kwa dakika chache bado. Lakini tutarudi kwenye hili. Lakini ni uporaji gani wa Yerusalemu unaouona ukitajwa katika 10-11 utaathiri hitimisho lako kuhusu kuchumbiana.

4. Mwandishi wa Obadia

Mwandishi ni Obadia, ambayo ina maana ya, "Mtumishi wa Bwana." Yeye ni nabii ambaye hatujui chochote kumhusu. Tunacho tu ni unabii wake na hakuna mengi katika kitabu cha Obadia chenyewe yanayosema chochote kuhusu mtu huyu. Kuna mengine kadhaa ya Obadia yaliyotajwa katika Agano la Kale lakini hakuna mengine yaliyotajwa ambayo yanahusiana na wakati wa Ahabu.

B. Dhamira ya Kitabu cha Obadia

B. ni, "Mada ya Kitabu." Tayari tumeelezea hilo kidogo hapa. Ni tangazo la hukumu juu ya Edomu. Tayari nimetaja Waedomu walikuwa wazao wa Esau.

Rudi kwenye Mwanzo na uone uhusiano wa Waedomu na Esau. Mwanzo 36:8 inatuambia kwamba Esau aliishi katika safu ya milima ya Seiri ya Edomu, ambayo mara nyingi hutumika kama kisawe cha nchi, moja kwa moja kusini mwa Bahari ya Chumvi na mashariki na nchi ya milimani, mashariki mwa unyogovu wa Bonde la Ufa, ikiunganisha Bahari ya Chumvi na ghuba ya Aqabah ya Bahari Nyekundu. Miji mikuu ilikuwa Bozra na labda Sela, ambayo inamaanisha "mwamba wa faragha," wengine wanafikiri hiyo ni marejeleo ya jiji la Petra ambalo ni eneo maarufu la akiolojia katika eneo la Waedomu. Kutoka Eziongeberi, ambalo liko kwenye ncha ya ghuba ya Aqaba, kuna barabara inayoitwa barabara kuu ya Mfalme, ambayo ilipita kaskazini kupitia Edomu. Hiyo ndiyo njia ambayo Musa alitaka kuwaongoza Waisraeli wakati wa Kutoka lakini ikiwa unakumbuka wakati huo Waedomu walikataa kuwaruhusu Waisraeli waende na kwa hivyo ilibidi wazunguke. Kuanzia hapo, kulikuwa na migogoro kati ya Waedomu na Waisraeli. Nadhani huu ndio utimilifu wa kile unachoweza kukiita utata wa Yakobo/Esau ikiwa unakumbuka hali hiyo yote wakati kulikuwa na mapambano na ndugu hao wawili kwa ajili ya baraka kutoka kwa Isaka na kadhalika.

Tazama ukurasa wa 38 wa manukuu yako. Keil alitoa maoni kadhaa kuhusu uhusiano huu na tutahitimisha kwa hili. Alisema, "Uovu, au vurugu, ni jambo la kulaumika zaidi linapotendeka dhidi ya ndugu. Uhusiano wa kindugu ambao Edomu walisimama kuelekea Yuda bado unafafanuliwa kwa ukali zaidi kwa jina Yakobo, kwa kuwa Esau na Yakobo walikuwa ndugu mapacha. Ufahamu kwamba Waisraeli walikuwa ndugu zao, ulipaswa kuwasukuma Waedomu kutoa msaada wa kusaidia kwa Wayuda waliokandamizwa. Badala ya hili, hawakufurahia tu kwa dharau na raha mbaya katika msiba wa taifa ndugu, lakini walijitahidi kuuongeza zaidi kwa kutoa msaada hai kwa adui. Tabia hii ya uadui ya Edomu ilitokana na wivu wakati wa kuchaguliwa kwa Israeli, kama chuki ya Esau kwa Yakobo, ambayo ilipitishwa kwa wazao wake, na ikajitokeza waziwazi karibu na wakati wa Musa, katika kukataa kwa undugu kuwaruhusu Waisraeli kupita kwa amani katika nchi. Kwa upande mwingine, Waisraeli wanaamriwa kila wakati katika sheria

kudumisha mtazamo wa kirafiki na kindugu kuelekea Edomu." Katika Kumbukumbu la Torati 2:4-5 na 23:7 wameamriwa wasiwachukie Waedomu, kwa sababu yeye ni ndugu yao. Kwa hivyo una matokeo unayoweza kusema kuhusu ule mzozo wa Yakobo/Esau ambao bado unaendelea katika tarehe yoyote hii...840...586 na kadhalika.

Sawa tutasimama hapa na kuendelea na C ambayo ni, "Maoni kuhusu maudhui" wakati mwingine.

Imenukuliwa na Samuel Winslow kwa ajili ya EC
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Katie Ells
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt